

**PREDMET:**  
**ZAHTJEV ZA OCJENU USTAVNOSTI**  
**ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA PACIJENATA**  
**(NN 169/04)**

Prilozi:

1. Cjelovit tekst Prijedloga nacrtu Zakona o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata, Hrvatska udruga za promicanje prava pacijenata, 2002.

2. Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o zaštiti prava pacijenata, travanj 2004.,

3. Pismo Vladi RH koje ukazuje na nepravilnosti u Nacrtu, svibanj 2004.,

4. a) Prilog raspravi Sjednice Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo od 25. svibnja 2004.

b) Prilog raspravi Sjednice Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina od 25. svibnja 2004.,

5. Prigovor upućen Vladi RH, lipanj 2004. na priloženo pismo Vlade od 03. lipnja 2004.,

6. Mišljenje o Nacrtu konačnog prijedloga Zakona o zaštiti prava pacijenata, rujna 2004.,

7. Amandmani i obrazloženja na Nacrt konačnog prijedloga Zakona o zaštiti prava pacijenata, za točku 1. Dnevnog reda Sjednice Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, 04. studenog 2004.

8. Dopisi:

a) od strane Ministarstva zdravstva kojim se traži mišljenje o predlaganom tekstu Zakona o zaštiti prava pacijenata od 15. travnja 2004.,

b) od strane Ministarstva zdravstva kojim se traži mišljenje o konačnom prijedlogu Zakona o zaštiti prava pacijenata od 21. rujna 2004.

c) preslik poziva na sjednicu saborskog Odbora na kojoj je raspravljano u prvom čitanju o prijedlogu Zakona o zaštiti prava pacijenata

Sukladno čl. 46. i čl.128. Ustava RH tražim ocjenu ustavnosti Zakona o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, jer navedeni akt nema ispunjene temeljne uvjete koje bi mu omogućile nazivati se zakonom te istovremeno krši odredbe čl.3., čl. 14., čl. 20., čl. 21., čl. 22. i čl. 23. Ustava RH.

Stoga tražim od Ustavnog suda RH da po ovoj Tužbi ocjeni Zakon o zaštiti prava pacijenata neustavnim te postupi u skladu s čl. 130. Ustava RH, odnosno ukine Zakon o zaštiti prava pacijenata.

Zahtjev temeljnim na činjenicama kako navedeni pravni akt:

- pojedinim odredbama izrijeком diskriminira pacijente,
- pojedinim odredbama krši ljudsko dostojanstvo,
- pojedinim odredbama prava pacijenata se ne priznaju ljudskim pravima,
- u određenim člancima daje smisao suprotan zaštiti ljudskih prava i time direktno ugrožava ista,
- nema provedivost odredbi koje trebaju jamčiti provedivost zaštite prava pacijenata, čime strukturalno ne odgovara pravnoj normi.

U konacnici, neprimjerenim izrazima vrijeda se sam hrvatski jezik i kultura.

Slijedom navedenog

**PREDLAŽEM:**

- sukladno čl. 128. i čl. 130. Ustava RH, Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04 ocijeniti neustavnim i ukinuti.

**UVODNE NAPOMENE:**

Hrvatska udruga za promicanje prava pacijenata, kojoj sam na čelu, još 2002. godine predala je Vladi RH i svim Zastupnicima u Hrvatskom Saboru tadašnjeg saziva, Prijedlog nacrtu Zakona o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata, kojeg je izradila uz pomoć poglavito Europske Komisije, Delegacije za Hrvatsku (\*prilog 1. ove Tužbe). Također je na vrijeme dostavila mišljenje i primjedbe na prijedlog zakona o pravima pacijenata (\*prilozi 2 i 6). Također su dani i prijedlozi amandmana (\*prilog 7), uz obrazloženja koja su jasno ukazivala na neustavnost odredbi u prijedlogu ovdje utuženog Zakona, iako se nije pri tom izrijeком naveo izraz "neustavno".

Stoga u prilogu dostavljam cjeloviti tekst primjedaba, mišljenja te amandmana uz obrazloženja, u obliku u kojem je dostavljeno Vladi RH (\*prilog 3 i 5), Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi (\*prilog 2 i 6), kao i saborskim Odborima navedenima u naslovu istih navedenih priloga (\*prilog 4 i 7). Također (\*prilog 8) dostavljam preslike dopisa Ministarstva, Vlade i pozive na sjednice saborskih Odbora, a kojim se činjenično tražilo bilo mišljenje Udruge, bilo moje osobno u svojstvu predsjednice Udruge.

Unatoč jasnim navodima i uputama, Zakon o zaštiti prava pacijenata nije napisan u skladu s temeljnim međunarodnim aktima o ljudskim pravima i pravima pacijenata: Deklaracija o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ, Amsterdam, 1994.; Univerzalna deklaracija UN o ljudskim pravima prihvaćena na generalnoj skupštini 1948.; kao niti u skladu s Ustavom RH, a što obrazlažem u nastavku teksta s primjerima prema pojedinim člancima:

**OBRAZLOŽENJE ZA PODNOŠENJE USTAVNE TUŽBE:**

Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, zasniva se i nadalje na povjerenju pacijenata prema zdravstvenim radnicima te ne predviđa uvođenje partnerskih odnosa u zdravstveni sustav. Utoliko se bitno razlikuje od Prijedloga nacrtu Zakona o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata, kojeg je Hrvatska udruga za promicanje prava pacijenata dostavila Vladi i saborskim Zastupnicima krajem 2002., a koji je obuhvaćao omogućenje partnerskih odnosa i pacijentima i zdravstvenim radnicima s osiguravateljima zdravstvene zaštite. Kako je preporuka br. 5 Vijeća Europe iz 2000. upravo uspostava partnerskih odnosa

u zdravstvenom sustavu, tako Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, akt nije dugoročno osmišljen i morati će se znatnije mijenjati i prilagođavati omogućenju uspostave partnerstva. To ne može biti ni razlogom ni izlikom za pravomoćnost akta koji se sukobljava s odredbama Ustava RH, ali i s osnovnim odredbama Deklaracije o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ, Amsterdam, 1994. te Univerzalne deklaraciju UN o ljudskim pravima prihvaćene na generalnoj skupštini 1948. godine.

Cijeli niz izostavljenih odredbi iz Prijedloga nacrtu Zakona o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata nije dao verziju rasterećenu suvišnih riječi, već verziju koja nije decidirana te omogućuje status quo u pogledu poznavanja prava pacijenata, a posebice zaštite tih prava. Obveze i odgovornosti pacijenata nisu napomenute te se nigdje jasno ne stavlja crta između prava i obveze što će izvjesno, u praksi pružanja zdravstvenih usluga, stvoriti još veću netrpeljivost pacijenata prema zdravstvenim radnicima umjesto do prepoznavanja vlastitih obveza i odgovornosti prema drugim korisnicima zdravstvenih usluga.

Tako neki izričaji i odredbe Zakona o zaštiti prava pacijenata nisu u skladu s već u svijetu usvojenom terminologijom i izričajima kada su u pitanju prava pacijenata.

Nije u duhu zaštite ljudskih prava npr.:

– u cl.2. Navedeno “...u najboljem interesu pacijenta/ice uz poštivanje njegovih/njezinih osobnih stavova” nije primjereno sadržajima međunarodnih akata o ljudskim pravima te o pravima pacijenata, jer ne spominje ni jedno od ljudskih prava osim prava na samoodređenje. Treba ili navesti sva ljudska prava izričkom ili jednostavno reci “uz poštivanje svih ljudskih prava”.

– Upitno je treba li uopće napominjati “u najboljem interesu pacijenta/ice”, jer je to obveza i dužnost zdravstvenih radnika. Stoga se u aktu o zaštiti prava pacijenata pominjanjem takvog izričaja može vrlo suvislo postaviti pitanje: ima li za pacijenata takav izričaj smisao kako je zdravstvenom radniku prilikom pružanja zdravstvene usluge nešto drugo temeljni radni zadatak pa se u odnosu na taj drugi osnovni zadatak treba posebno naglašavati kako pri tom ne smije zaboraviti interes pacijenta?

Dakle, podrazumijeva se kako pacijent nije došao tražiti uslugu koja bi bila protivna njegovim interesima i uvijek kada smatra da je tako postupano ima pravo na pravnu zaštitu i ničim mu se ne može sporiti to pravo (niti mu se spori). S druge strane, obveza nešto činiti u interesu drugoga (općenito uzevši) ili je nečija radna obveza, a koja uključuje i etička načela humanosti, ili je humanitarna, samovoljno izražena želja i/ili odluka. Stoga izričito navođenje kako se zdravstvena usluga daje u najboljem interesu pacijenta nije ni malo bitna za određivanje i zaštitu prava pacijenata, dok mora biti jako bitna u zakonskom aktu o zdravstvenim radnicima. Navedeni izraz u cl.2. Zakona o zaštiti prava pacijenata može se shvatiti uvredljivim i za zdravstvene radnike iz istih gore navedenih razloga.

Uz slične opće propuste i nespretne izraze koje Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN169/04 donosi, direktno se krše ustavne odredbe kako slijedi:

primjer 1.

“Načela zaštite prava pacijenata

### Članak 3.

Zaštita prava pacijenata u Republici Hrvatskoj provodi se na načelima humanosti i dostupnosti.”

Navedenim se krši dostojanstvo pacijenata, jer se (sasvim nepotrebno, a ovdje i neprimjereno) izriječkom navodi načelo humanosti i dostupnosti, čime se pravo pacijenta ističe kao “ne ljudsko” pravo, a što nije sukladno odredbama Deklaracije o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ , Amsterdam, 1994. te Univerzalne deklaraciju UN o ljudskim pravima prihvaćene na generalnoj skupštini 1948. godine , te krši odredbe iz cl. 3. i cl. 14. Ustava RH.

### OBRAZLOŽENJE:

Zaštita prava pacijenata se ne provodi i ne može provoditi na načelima humanosti i dostupnosti. Na načelima humanosti i dostupnosti provodi se zdravstvena zaštita. Prava se štite zakonima koji su određeni ustavnim načelima. Stoga zaštita prava nije odredbena izrazom “na načelima humanosti i dostupnosti”, već se prava štite zakonom i jasnim zakonskim odredbama, a u sklopu pružanja zdravstvene zaštite određene načelima humanosti i dostupnosti.

Primjenom neodgovarajućeg izričaja, ponuđena zaštita svedena je na humanost onoga tko takvu zaštitu pruža dok se istodobno ne navodi kako je ta zaštita utemeljena na pravničkoj struci, pravnim aktima i pravosuđu te se takvim izričajem čak vrijeđa ljudsko dostojanstvo onih koji trebaju zaštitu. Ne navođenjem pravne zaštite izriječkom, akt nudi neodređenost, a samim time postaje upitno jamci li se zakonska zaštita, a što se u daljnjem tekstu akta i potvrđuje neustavnim odredbama istog.

Stoga je prijedlog amandmana bio, ovdje ga opetovano predlažem kao rješenje:

Predloženi tekst u cijelosti zamijeniti sa:

Zaštita prava pacijenata prilikom pružanja zdravstvene zaštite, koja se temelji na načelima humanosti i dostupnosti, provodi se kako je određeno ovim zakonom i u skladu s Ustavom i pozitivnim pravnim aktima Republike Hrvatske.

primjer 2.

“Načelo humanosti zaštite prava pacijenata

### Članak 4.

Načelo humanosti zaštite prava pacijenata ostvaruje se:

- osiguravanjem poštivanja pacijenta kao ljudskog bića,
- osiguravanjem prava na fizički i mentalni integritet pacijenta,
- zaštitom osobnosti pacijenta uključujući poštivanje njegove privatnosti, svjetonazora te moralnih i vjerskih uvjerenja.”

U cl. 4. također je povrijeđen Ustav RH u odredbi cl. 3. te cl. 14 kojima se odriče diskriminacija. Navedenim iz cl. 4. Zakona o zaštiti prava pacijenata je pacijent izričajem izravno diskriminiran te će mu se štiti prava “kao da je ljudsko biće”.

Nije dopustiv izričaj koji pacijenta izravno diskriminira, vrijeđajući time njegovo ljudsko dostojanstvo, što ni jedan zakon ne smije činiti.

## OBRAZLOŽENJE:

Cijeli je članak 4. napisan u duhu pogrešno napisanog cl. 3. te je u cijelosti nespretno izneseno kako pravo pacijenta treba "humano štiti". U izričaju "osiguravanjem poštivanja pacijenta/ice kao ljudskog bića"... za autora ovakve rečenice pacijent je "nešto" poput ljudskog bića. Najvjerojatnije se mislilo na osiguravanja poštivanja ljudskog dostojanstva!

Stoga je prijedlog amandmana bio, a ovdje ga opetovano predlažem kao rješenje:

Predloženi tekst u cijelosti zamijeniti sa:

Načelo humanosti u pružanju i osiguravanju zdravstvene zaštite uključuje zaštitu ljudskih prava kojima se svakom pacijentu:

- osigurava poštivanje ljudskog dostojanstva,
- osigurava pravo na fizički i mentalni integritet,
- štiti osobnost, privatnost, svjetonazore te moralna i vjerska uvjerenja.

primjer 3.

"Pravo na suodlučivanje

Članak 6.

Pravo na suodlučivanje pacijenta obuhvaća pravo pacijenta na obaviještenost i pravo na prihvaćanje ili odbijanje pojedinoga dijagnostičkog, odnosno terapijskog postupka."

Ovako napisan članak nije u duhu poštivanja ljudskog dostojanstva jer na izričito šturi način opisuje pravo na suodlučivanje koje je temeljno ljudsko pravo i kao takvo i temeljno pravo pacijenta (Deklaracija o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ , Amsterdam, 1994., Univerzalna deklaracija UN o ljudskim pravima prihvaćenu na generalnoj skupštini 1948.).

No, ovdje navedena primjedba na cl.6. u izravnoj je svezi s nepotpunom definicijom prava na obavijest (informaciju) u cl. 8., kao i s odredbama cl. 9. kojima se onemogućuje konzumiranje prava na suodlučivanje iz cl.6. navodeći kako se obavijest dobiva na zahtjev.

Na ovom mjestu je značajno pripomenuti kako niti u cl. 6. niti na nekom drugom mjestu Zakon o zaštiti prava pacijenata ne navodi na koji način treba riješiti dvojbe kada tijekom zahvata dođe do potrebe za širenjem istog na one dijelove tijela za koje pacijent nije dao suglasnost i sl.

Prijedloga nacрта Zakona o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata, 2002., u člancima 12. , 13., 14., 15. i 16. sasvim je primjereno naznačena većina dvojbenih situacija, sasvim je primjereno ukazano kako treba provoditi zdravstvenu zaštitu poštivajući pravo na informaciju i suodlučivanje te je sasvim neprimjereno sve tamo navedeno svedeno na cl. 6. i dio cl. 16. Zakona o zaštiti prava pacijenata.

Stoga predlažem rješenje kao u navedenim člancima Prijedloga :

"1.6. Pravo na vlastitu odluku, pristanak i suodlučivanje

## Članak 12.

(1) Pacijent ima pravo na donošenje vlastite odluke u svezi s bilo kojim medicinskim postupkom ili zahvatom koji na njemu treba biti izvršen. To se pravo može ograničiti samo u slučajevima i na način definiran zakonom.

(2) U okviru svoga prava iz stavka (1) ovog članka pacijent može slobodno odlučiti o pravu korištenja usluge zdravstvene zaštite, na koje zahvate pri tome pristaje a koje odbija, uzimajući u obzir ograničenja navedena u članku 18. Ovoga Zakona.

(3) Pacijent ima pravo sudjelovati u odlukama koje se tiču njegova pregleda i liječenja. Osim iznimaka definiranih ovim Zakonom, uvjet obavljanja bilo kojeg medicinskog zahvata jest pristanak koji je pacijent dao na temelju prikladne informacije koja ne sadrži pogreške, pojedinosti koje mogu navesti na zabludu, prijetnje i pritisak (u daljnjem tekstu: pristanak).

(4) Pristanak definiran u stavku (3) ovog članka pacijent može dati usmenim ili pisanim putem ili ponašanjem iz kojeg je takav pristanak vidljiv, osim ako zakon ne propisuje drukčije.

(5) Kod invazivnih zahvata bez odlika hitnosti potreban je pristanak pacijenta odnosno njegova skrbnika odnosno zakonskog zastupnika u pisanom obliku.

(6) Pacijent može, u bilo koje vrijeme i na vlastitu odgovornost povuci svoj pristanak na zahvat, svaki oblik korištenja zdravstvene zaštite te sudjelovanje u terapijskom i/ili ne-terapijskom istraživanju.

## Članak 13.

Ako ovaj zakon ne propiše drugačije, osoba s punom poslovnim sposobnošću može izjavom u obliku javnobilježničke isprave, ili pravovaljanom privatnom ispravom, ili - u slučaju nesposobnosti pisanja - usmenom izjavom pred dvama istovremeno nazočnim svjedocima imenovati osobu s punom poslovnom sposobnošću koja ima pravo korištenja prava pristanka ili odbijanja umjesto njega.

## Članak 14.

(1) Pristanak se predmnijeva ako pacijent zbog svoga zdravstvenog stanja nije u mogućnosti dati izjavu o pristanku, a negativna izjava osobe definirane u članku 13. bi rezultirala odgađanjem poduzimanja mjera liječenja, koje bi dovelo do ozbiljnog ili trajnog oštećenja pacijentova zdravstvenog stanja.

(2) Pristanak pacijenta nije potreban ako bi neobavljanje određenog postupka ili zahvata  
A) ozbiljno ugrozilo zdravlje ili fizičku sigurnost drugih, uključujući i fetus nakon 24. tjedna trudnoće, te  
B) predstavljalo izravnu opasnost za život pacijenta, uzimajući u obzir i članke 17-20. Ovoga Zakona.

## Članak 15.

(1) Ako se, tijekom invazivnog zahvata pojavi potreba za proširenjem zahvata koje se nije moglo pretpostaviti, u odsutnosti pristanka o obavljanju tog proširenja, osim u slučaju definiranom u stavku (2) ovog članka, zahvat se može obaviti

A) ako to zahtijeva hitno stanje, ili

B) ako bi njegovo neobavljanje na pacijenta stavilo nesrazmjerno velik teret.

(2) Ako bi proširenje zahvata definirano u stavku (1) ovog članka dovelo do gubitka organa ili dijela tijela ili do potpunog gubitka njegove funkcije, zahvat se bez pristanka može proširiti samo ako je život pacijenta u izravnoj opasnosti ili u slučaju definiranom u stavku (1), točki b) ovog članka.

## Članak 16.

(1) Pristanak pacijenta u pisanom obliku obavezan je za uporabu bilo kojih njegovih, za života odstranjenih stanica, dijelova stanica, tkiva, organa ili dijelova tijela u svrhu zahvata koji nije povezan s pružanjem zdravstvene zaštite njemu samome. Pristanak pacijenta nije potreban za uništenje navedenog na uobičajen način.

(2) U okviru ovoga Zakona, pacijent ima pravo unaprijed zabraniti bilo koji postupak s njegovim mrtvim tijelom. To se odnosi i na odstranjivanje bilo kojeg organa, tkiva, stanica ili drugog biološkog materijala iz svog mrtvog tijela za potrebe liječenja drugih osoba, istraživanje ili edukaciju.”

primjer 4.

“Pravo na obaviještenost

## Članak 8.

Pacijent ima pravo na potpunu obaviještenost o:

- svome zdravstvenom stanju, uključujući medicinsku procjenu rezultata i ishoda određenoga dijagnostičkog ili terapijskog postupka,
- preporučenim pregledima i zahvatima te planiranim datumima za njihovo obavljanje,
- mogućim prednostima i rizicima obavljanja ili neobavljanja preporučenih pregleda i zahvata,
- svome pravu na odlučivanje o preporučenim pregledima ili zahvatima,
- mogućim zamjenama za preporučene postupke,
- tijeku postupaka prilikom pružanja zdravstvene zaštite,
- daljnjem tijeku pružanja zdravstvene zaštite,
- preporučenom načinu života,
- pravima iz zdravstvenoga osiguranja i postupcima za ostvarivanje tih prava.

Pacijent ima pravo dobiti obavijesti na način koji mu je razumljiv s obzirom na dob, obrazovanje i mentalne sposobnosti.

Pacijenti s invaliditetom imaju pravo dobiti obavijesti u njima pristupačnom obliku.”

Članak 8. Zakona o zaštiti prava pacijenata ogrješuje se o cl.3., 14., 20. , 21. , 22. i 23. Ustava RH:

Definiranje prava na obaviještenost s riječju “potpuno”, jest nepotpuno, ali je mnogo značajnije što takva nepotpunost direktno ugrožava ljudsko pravo na informaciju.

Pored toga utječe na slobodu odlučivanja, jer nepravodobno, zakašnjelo, informiranje čak oduzima pravo na odluku, a cime se ugrožava sloboda donošenja odluke te postupka mimo odredbi članka 22. Ustava RH. Upitna je i kvaliteta donošene odluke, jer odluka kvalitativno ovisi o informaciji te ukoliko se donosi bez pravovremene informacije, odnosno prije dobivene potpune informacije, može biti značajno kvalitativno drugačija cime se krše odredbe iz cl.3. , cl.14. , cl. 22. Ustava RH, a vrši i prisila u odlučivanju te se krši i cl. 23. Ustava. Kako je ugroza prava na odluku i informaciju u slučaju bolesnika izvjesno i ugroza samog života, time je izravno ugroženo i pravo na život, cime se krši i cl. 21. Ustava RH. Kako je za navedeni članak 8. Zakona o zaštiti prava pacijenata, predlagач (Vlada RH ) i autor prijedloga (Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi), jednako kao i zakonodavac (Sabor RH) dobio potpunu i pravovremenu informaciju o posljedicama nepotpunog definiranja prava na informaciju, već se predlaganjem, a posebice usvajanjem Zakona o zaštiti prava pacijenata povrijedilo Ustav RH u odredbi cl.20.

#### OBRAZLOŽENJE:

Nepotpunom definicijom se postiže pravna nezaštićenost prava na informaciju jer je pravo na informaciju za pacijenta posebice, posebno bitno odrediti u vremenu, a to znaci kako je pravodobna informacija jedina informacija koja nam jamci konzumiranje prava na odluku. To je za bolesnika od životne važnosti i direktno mu se oduzima pravo iz cl.6. ovakvim oblikom definicije prava na informaciju te je direktno ugroženo pravo na slobodu odlučivanja iz cl. 22. Ustava RH, ali se ugrožavaju i osnovna ljudska prava protivno cl.3. i cl. 14. Ustava RH. Stoga je izostavljanje rijeci “pravodobna” prilikom definiranja pojma “informacija” od presudnog značaja za zaštitu prava pacijenata, cime se u cijelosti dovodi u pitanje sadržaj i smisao cl. 6., cl. 8 i cl. 9. Zakona o zaštiti prava pacijenata, a u konačnici i cjelokupni zakonski akt nema smisao koji mu je naznačen naslovom.

primjer 5.

“Članak 9.

Obavijesti iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona na usmeni zahtjev pacijenta obvezan je dati zdravstveni radnik visoke stručne spreme koji pacijentu izravno pruža određeni oblik zdravstvene usluge.”

U cl. 9. navodi se “usmeni zahtjev pacijenta”. Potpuno je suvišno napominjati kako svi pacijenti ne mogu niti postaviti usmeni zahtjev, jer je članak 9. nedopustiv iz sasvim drugog razloga.

Navedeni izričaj negira postojanje ljudskog prava po sebi, već navedeno pravo postoji samo ukoliko je zatraženo. To nije sukladno definiciji ljudskih prava: Deklaracija o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ , Amsterdam, 1994.; Univerzalna deklaracija UN o ljudskim pravima prihvaćena na generalnoj skupštini 1948. Štoviše, time se pravo na obavijest proglašava također “ne ljudskim pravom”. Posljedično tome se ovakvom odredbom cl.9. krše ljudska prava i time je članak protivan odredbama cl. 3., cl. 14. i cl. 22. Ustava RH.

#### OBRAZLOŽENJE:

Ljudsko pravo je po sebi i ne treba ga ničim tražiti, svatko ga je dužan poštivati, a zakoni su ih dužni štiti. Stoga je zdravstveni radnik obvezan dati obavijest bez usmenog zahtjeva, a zbog mogućnosti da pacijent ne želi primiti obavijest, zdravstveni radnik je prvotno dužan upoznati pacijenta kako može odbiti primiti obavijest.

Zakon o zaštiti prava pacijenata u cl. 9. ne samo kako ne štiti, već i negira, pravo na obavijest te potiče pacijente na ne korištenje svojeg osnovnog ljudskog prava: prava na obavijest. Time se ujedno ugrožava njegovo pravo na suodlučivanje te je cijeli zakon potpuno u suprotnom duhu od onoga kojeg svojim naslovom priziva.

Ovime se direktno ograničava pravo na informaciju bolesniku i oduzima pravo na suodlučivanje ukoliko on sam to izrijeком ne zatraži, čime se izravno krše odredbe cl. 22 Ustava RH.

Stoga predlažem:

"Obavijesti iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona obvezan je dati zdravstveni radnik visoke stručne spreme koji pacijentu izravno pruža određeni oblik zdravstvene usluge nakon iscrpnog upoznavanja pacijenta s njegovim pravom na odbijanje primanja obavijesti."

primjer 6.

“Članak 30.

U cilju ostvarivanja i promicanja prava pacijenata u svakoj jedinici područne (regionalne) samouprave osniva se Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).”

“Članak 32.

Povjerenstvo ima pet članova koje na temelju javnog poziva imenuje skupština jedinice područne (regionalne) samouprave iz redova pacijenata, nevladinih udruga i stručnjaka na području zaštite prava pacijenata.”

Zakon o zaštiti prava pacijenata temelji ostvarivanje zaštite na Povjerenstvu iz cl. 30., kojeg sačinjavaju političkim tijelom imenovane osobe “iz redova pacijenata, nevladinih udruga i stručnjaka na području zaštite prava pacijenata”, cl.32.

Odrednica članova Povjerenstva nije dana.

Naziv “pacijent” nema nikakvog značaja u određivanju osobe. Prema definiciji pacijenta u samom Zakonu o zaštiti prava pacijenata, sukladno Ustavu RH , Deklaraciji o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ , Amsterdam, 1994. te Univerzalnoj deklaraciji UN o ljudskim pravima prihvaćenoj na generalnoj skupštini 1948. godine, isti nije određen punoljetnošću, mentalnim zdravljem i pravnom sposobnošću, a što svakako mora predstavljati uvjet za imenovanje članom Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata. Također nije određeno naznačeno kakvih nevladinih udruga treba biti članom za biti imenovan članom Povjerenstva. Također, u Hrvatskoj nije moguće imenovati struku za zaštitu prava pacijenata, a još manje stručnjaka, a temeljem zahtijevnosti takve struke koja je u svijetu poznata pod nazivom medicinskog (zdravstvenog) prava i koja uključuje posjedovanje edukacije na najmanje dva studija (medicinskom i pravnom) nije ni izvjesno imati takvog stručnjaka u manje od 5 godina školovanja.

Stoga je neophodno potrebno odrediti kako član Povjerenstva može biti samo punoljetna osoba sa pravnom sposobnošću. Također mora postojati jasna određenost nevladine udruge i njenog člana.

Predlažem da za člana povjerenstva statutom kompetentno tijelo udruge nominira svojeg istaknutog člana, a da udruga bude zakonom definirana kao ona koja se više od tri godine nalazi registrirana prema Zakonu o udrugama, a u čijem je statutu određeno područje djelovanja u smislu promicanja i zaštite prava pacijenata. Naime, i za sufinanciranje programa

udruga od strane Vlade RH bio je stavljen uvjet registriranog postojanja udruge od najmanje 3 godine.

Iskustvo na području promicanja i zaštite prava pacijenata jest zasigurno dobra nit vodilja predlagača Zakona kojim je odredio da iz redova članova nevladinih udruge netko treba biti imenovan za člana Povjerenstva. Iskustvo nekoga tko se bavi zaštitom ljudskih prava i veći niz godina nije dovoljno da se suvereno bavi pravima pacijenata iako su to također ljudska prava, a čemu je dokaz što se udruge registrirane za ljudska prava uglavnom niti ne bave pravima pacijenata. Iz tog razloga nije vjerodostojno niti omogućiti zakonom da se tek osnovana udruga s članovima koji nemaju iskustvo na području promicanja i zaštite prava pacijenata, upuštaju u osiguravanje zaštite tuđih prava, jer izvjesno nemaju odgovarajuće iskustvo. Mada je upitno mogu li se i nakon 3 godine djelovanja upuštati u zamišljene poslove i zadatke Povjerenstva, ipak nije dopustivo neodrediti, makar trogodišnjim djelovanjem udruge, barem izvjesnu minimalnu dozu iskustva člana Povjerenstva.

Najzad, zakonom odrediti kako će osoba iz redova “stručnjaka na području zaštite prava pacijenata” biti članom Povjerenstva znaci u cijelosti negirati sam pravni akt jer je razvidno kako ne postoji struka u Hrvatskoj i kako je nemoguće nekoga prozvati stručnjakom jer se to nekome tako “svidjelo”.

Hrvatska nema struku koja proizvodi stručnjake na području zaštite prava pacijenata!

Osobno sam, nažalost, gotovo pa jedna jedina osoba u Hrvatskoj, koja je sposobna dati vjerodostojne odgovore u odnosu na medicinsku i pravnu struku istodobno te je najmanje 20 Povjerenstava bez ikakva izgleda imati “stručnjaka” na području zaštite prava pacijenata, a koji bi trebao imati ne samo vjerodostojno znanje na području medicine i prava, već istodobno i etike, sociologije i psihologije.

Osobno sam predsjedavala jednoj od sekcija Svjetskog kongresa medicinskog prava, Sidney, 1. - 5. kolovoza 2004., što mi uz činjenicu kako sam članica Upravnog odbora Svjetske udruge za medicinsko pravo, najuglednije strukovne udruge na tom planu, čime se ne može pohvaliti niti jedan hrvatski građanin niti znanstvenik, ne daje za pravo posjedovati titulu stručnjaka iz medicinskog prava.

U svojstvu Predsjednice Hrvatske udruge za promicanje prava pacijenata, koja djeluje od ožujka 1999. godine, zasigurno na ovim prostorima imam najviše i iskustva i znanja o pravima pacijenata. Slijedom navedenog sam slobodna tvrditi kako mnogi koji misle kako poznaju prava pacijenata zapravo nemaju dostatna znanja o ljudskim pravima, a poznavanje pravničke i medicinske struke uz takvo znanje istodobno nije ni izvjesno jer nijedan od predloženih edukacijskih programa( iako sam predlagala i UNESCO-ve edukacijske programe) nije dobio dostatnu financijsku potporu za izvedbu.

U konačnici ističem:

– u danom opisu cl.32., cijeli pravni akt pod nazivom Zakon o zaštiti prava pacijenata, u cijelosti je neprovediv jer temelji provedivost na nepostojećem i nedefiniranom.

Time cijeli Zakon o zaštiti prava pacijenata nema namjere štititi prava pacijenata već onemogućiti tu zaštitu, što sukladno cl. 20. Ustava RH nije dopustivo te je ujedno temeljem za kaznenu odgovornost svih čimbenika koji su bili pravodobno obaviješteni o svemu ovdje u tužbi navedenom, za što postoje pisani dokazi koje ovdje prilažem, za razliku od pacijenata kojima su to pravo htjeli ovakvim zakonom oduzeti.

Stoga i ovdje predlažem oblik zaštite prava pacijenata putem zastupnika prava pacijenata kao u Prijedlogu nacarta Zakona o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata:

“ Zastupnici prava pacijenata

#### Članak 45.

(1) Ustanovljava se sustav zastupnika prava pacijenata te njegovih povjerenika na razini bolničkih zdravstvenih ustanova, Županija i grada Zagreba.

(2) Zastupnik prava pacijenata, štiti pacijentova prava i interese pružajući mu savjetodavnu pomoć, te pomoć kod pristupa medicinskoj dokumentaciji i pribavljanja potrebnih informacija o tijeku liječenja ili poduzimanja drugih mjera, te radi zaštite njegovih drugih prava i interesa.

(3) Kao nositelj opće punomoći zastupnik prava pacijenata ima pravo na zaštitu svih pacijentovih prava, osim onih za koje pacijent izričito i pisano navede, da ih zastupnik prava pacijenata ne može štiti.

#### Članak 46.

Zastupnik prava pacijenata ima pravo, kod svih organa zdravstvenih ustanova, doznati sve podatke (osim onih koje je pacijent zabranio) o tijeku liječenja, o postupku prema pacijentu i njegovim posebnim zahtjevima. U tom slučaju, je zdravstveno osoblje u odnosu prema zastupniku prava pacijenata oslobođeno čuvanja profesionalne tajne.

#### Članak 47.

Zastupnik prava pacijenata ima pravo na posebnu brigu - i bez posebnog poziva, o malodobnim pacijentima i pacijentima koji zbog svog psihičkog stanja, vrste oboljenja ili razine poslovne sposobnosti ne mogu donositi samostalne odluke.

#### Članak 48.

(1) Zastupnik prava pacijenata ima pravo zahtijevati, a zdravstvena ustanova je dužna izdati mu, pismeno mišljenje o svakom njegovu zahtjevu.

(2) Zastupnik prava pacijenata ima pravo, ako nije zadovoljan pismenom obavijesti koju je dobio u zdravstvenoj ustanovi - u interesu pacijenta i u cilju zaštite njegovih prava, obratiti se organima uprave, nadležnima za poslove zdravstva u gradu, općini, Županiji i Ministarstvu zdravstva Republike Hrvatske.

(3) U određenim slučajevima zastupnik prava pacijenata ima pravo pokrenuti sudski postupak, odnosno, postupak za naknadu štete, sukladno općim odredbama zakona. U tom slučaju zastupnik prava pacijenata nastupa kao opći opunomoćenik.

#### Članak 49.

Zastupnik prava pacijenata ne može biti zaposlenik bilo koje zdravstvene ustanove ili tvrtke koja je svojim djelovanjem i poslovanjem povezana sa sustavom zdravstva.

#### Članak 50.

(1) U svrhu ostvarivanja prava, obveza i odgovornosti zastupnika prava pacijenata, osniva se Agencija za zastupanje prava pacijenata.

(2) Agencija za zastupanje prava pacijenata osniva se na razini Republike Hrvatske, s područnim odjelima na razini Županija i grada Zagreba.

(3) Zastupnik prava pacijenata prisutan je preko svojih opunomoćenih povjerenika u svakoj bolničkoj ustanovi koja ima više od 100 postelja. Povjerenik zastupnika prava pacijenata

može se imenovati za dvije ili više bolničke zdravstvene ustanove na području iste Županije ili na području grada Zagreba.

#### Članak 51.

(1) Agencija za zastupanje prava pacijenata osniva se kao samostalna organizacija.

(2) Voditelja Agencije za zastupanje prava pacijenata kao Zastupnika prava pacijenata, imenuje Sabor Republike Hrvatske.

#### Članak 52.

(1) Zastupnik prava pacijenata (voditelj Agencije) i njegovi povjerenici imaju Iskaznicu zastupnika prava pacijenata, kojom se očituje prilikom dolaska u svaku zdravstvenu ustanovu.

(2) Na ulazu u svaku zdravstvenu ustanovu mora biti stavljeno vidno obilježje o Zastupniku prava pacijenata, s najbližom adresom i brojem telefona povjerenika za tu zdravstvenu ustanovu, kojemu se pacijenti mogu obratiti.

(3) bliže odredbe o pravima, obvezama i odgovornostima zastupnika prava pacijenata i njegovih povjerenika, utvrdit će se Pravilnikom o obnašanju dužnosti zastupnika prava pacijenata koji će donijeti Sabor Republike Hrvatske na prijedlog imenovanog voditelja Agencije za zastupanje prava pacijenata.

#### Članak 53.

(1) Kroz izravno djelovanje pacijenata te djelovanje zdravstvenih radnika u odnosu prema pacijentima, zastupnika prava pacijenata i drugih stručnih tijela, posebno Hrvatske liječničke komore, Hrvatske stomatološke komore, Hrvatske ljekarničke komore, Hrvatske komore biokemičara, Hrvatskog liječničkog zbora i drugih tijela i organa, u cjelokupnom postupku ostvarivanja prava pacijenata treba uspostaviti odnose međusobnog partnerstva, zajedničkih interesa i uzajamnog povjerenja.

(2) Partnerski odnosi pretpostavljaju jednakopravnost u zaštiti interesa prava pacijenata, u smislu djelotvornosti cjelokupnog zdravstvenog sustava Republike Hrvatske na zaštiti zdravlja građana općenito, te pacijenata u njihovoj posebnoj potrebi zaštite vlastitih prava.

#### Članak 54.

Republika Hrvatska se obvezuje omogućiti partnerske odnose pacijenata s osobama i ustanovama koje omogućavaju i pružaju zdravstvenu uslugu, i to osiguravajući sredstva iz državnog proračuna dok se ne odredi način financiranja rada Zastupnika prava pacijenata i njegovih povjerenika kroz dodatnu nadoknadu u svakom obliku zdravstvenog osiguranja, prema obvezi pacijenata iz članka 27. Ovoga Zakona, a u postotku koji odredi Sabor Republike Hrvatske.”

Slijedom svega navedenog u ovoj Tužbi, razvidno je kako cjelokupni tekst Zakona o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, nije u skladu s Ustavom RH, nije u skladu s tekstom Deklaracije o promicanju prava pacijenata u Europi Svjetske zdravstvene organizacije za zemlje članice EZ , Amsterdam, 1994. te Univerzalne deklaraciju UN o ljudskim pravima prihvaćene na generalnoj skupštini 1948. godine, te predlažem da Ustavni sud RH proglasi neustavnim i ukine Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04.

Mr.sc. Đula Rušinović - Sunara, dr.med.